ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး မကြာခဏ မေးလေ့ရှိသော မေးခွန်းများနှင့် အဖြေများ

(၂၁-၁၁-၂၀၁၇)

(၁) ကျန်မာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနက ထိုးပေးတဲ့ဆေးနဲ့ အပြင်ဆေးခန်းမှာ ဝယ်ထိုးတဲ့ဆေးက အတူတူပဲလား။ ကွာခြားမှု ရှိပါသလား။ ဆေးနာမည် ဘယ်လိုခေါ်ပါသလဲ။

ကျန်းမာရေးနှင့်အားကစားဝန်ကြီးဌာနက ထိုးနှံပေးမယ့်ဆေးက CD-JEV (SA 14-14-2) ဖြစ်ပါတယ်။ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ (WHO) ရဲ့ အရည်အသွေးအသိအမှတ်ပြု ကာကွယ်ဆေးဖြစ်ပါတယ်။ တရုတ်ပြည်သူ့သမ္မတနိုင်ငံရှိ Chengdu Institute of Biological Products Co., Ltd. မှ ထုတ်လုပ်ပြီး လွန်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပေါင်း အနှစ် (၂၀) ကျော်ကတည်းကစပြီး အသုံးပြုထိုးနှံခဲ့ပါတယ်။ ထိုင်း၊ နီပေါ၊ သီရိလင်္ကာ၊ အိန္ဒိယ၊ မြောက်ကိုရီးယား၊ တောင်ကိုရီးယား၊ လာအို၊ ကမ္ဘောဒီးယား၊ မလေးရှားနဲ့ ဗီယက်နမ်နိုင်ငံတွေမှာ လက်ရှိ သုံးစွဲလျက်ရှိပါတယ်။ လူ သန်း (၄၀၀) ကျော် ထိုးနှံပြီးပါပြီ။ အလွန် ဘေးကင်းပါတယ်။ အပြင်ဆေးခန်းမှာ ဝယ်ထိုးလို့ရနိုင်တဲ့ ဆေးတွေကတော့ IMO-JEV နဲ့ CD-JEV (SA 14-14-2) ဆိုပြီး (၂) မျိုး ရှိပါတယ်။

(၂) ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးက ထိုးပြီးဘယ်လောက်ထိ effect / အာနိသင် ရှိနေမှာလဲ။ ဘယ်နှစ်ကြိမ် ထိုးပေးရမှာလဲ။ ဘယ်နှနှစ်လောက်အထိ ကာကွယ်ပေးနိုင်လဲ။

ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာနက ထိုးနှံပေးလျက်ရှိတဲ့ ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေး CD-JEV (SA 14-14-2) ဟာ ကမ္ဘာ့ကျန်းမာရေးအဖွဲ့ (WHO) ရဲ့ လက်ရှိအချိန်အထိ လေ့လာတွေ့ရှိချက်များအရ တစ်ကြိမ်ထိုးထားရင် နှစ်ပေါင်းများစွာ ကာကွယ်ပေးနိုင်ပါတယ်။

(၃) ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးကို ယခင်က ထိုးဖူးခဲ့ရင် ထပ်ထိုးပေးဖို့ လိုသေးလား။

ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင် ကာကွယ်ဆေး ထိုးဖူးသည်ဖြစ်စေ၊ မထိုးဖူးသည်ဖြစ်စေ ထပ်မံ ထိုးနှံနိုင်ပါတယ်။ ယခင်က ထိုးထားတဲ့ဆေးနဲ့ အနည်းဆုံး တစ်လခြားပြီးမှ ထိုးရပါတယ်။

(၄) ငါးမျိုးစပ်ကာကွယ်ဆေးမှာ ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေး ပါ ၊ မပါ သိလိုပါတယ်။ ငါးမျိုးစပ်ကာကွယ်ဆေးမှာ ဦးနှောက်အမြှေးရောင်ကာကွယ်ဆေးလည်းပါနေတော့ ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးကို ထပ်ထိုးဖို့ လိုသေးလား။

ငါးမျိုးစပ်ကာကွယ်ဆေးမှာ ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေး မပါပါဘူး။ ငါးမျိုးစပ်ကာကွယ်ဆေးမှာ ဆုံဆို့နာရောဂါ၊ ကြက်ညှာချောင်းဆိုးရောဂါ၊ မေးခိုင်ရောဂါ၊ အသည်းရောင်အသားဝါ(ဘီ)ရောဂါ၊ ပြင်းထန်အဆုတ်ရောင်နဲ့ ဦးနှောက်အမြှေးရောင်ရောဂါကို ကာကွယ်နိုင်တဲ့ဆေးတွေပဲ ပါဝင်ပါတယ်။ ဦးနှောက်အမြှေးရောင်ရောဂါနဲ့ ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါ မတူပါဘူး။ ဒါကြောင့် ငါးမျိုးစပ်ကာကွယ်ဆေးအပြင် ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးပါ ထိုးနှံရန် လိုအပ်ပါတယ်။

(၅) သမီးက ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးထိုးပေးမယ့် ဒီဇင်ဘာလမှာ အသည်းရောင် "ဘီ" ပိုး ကာကွယ်ဆေး သုံးကြိမ်မြောက်ထိုးမှာပါ။ အဲဒီလမှာပဲ ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးကို ထိုးလို့ရပါသလား သိချင်ပါတယ်။

ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးကို အသည်းရောင်"ဘီ"ပိုးကာကွယ်ဆေးထိုးတဲ့လမှာ ထိုးလို့ရပါတယ်။

(၆) ကျွန်မကလေးက အခု ဒီဇင်ဘာလမှာ (၁) နှစ်ခွဲပြည့်မှာ ဖြစ်တဲ့အတွက် ဂျက်သက်-ဂျိုက်သိုး ကာကွယ်ဆေး တွေ ထိုးရမှာ ဖြစ်ပါတယ်။ လာမယ့် ဒီဇင်ဘာမှာ ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးကို ထိုးပေးလို့ရမလား။

ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးနဲ့ ဂျက်သက်-ဂျိုက်သိုး ကာကွယ်ဆေး(၂)မျိုးလုံးကို တစ်ချိန်တည်းမှာ ထိုးနှံနိုင်သော်လည်း တစ်ချိန်တည်း မထိုးနိုင်ပါက (၁) မျိုးနှင့် (၁) မျိုးကို အနည်းဆုံး (၄) ပတ် ခြားပြီး ထိုးပေးရပါမယ်။ သို့ပါ၍ ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလနှင့် ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလ ပုံမှန်ကာကွယ်ဆေးထိုး အစီအစဉ်တွင် ဂျက်သက်-ဂျိုက်သိုးကာကွယ်ဆေးထိုးနှံခြင်းကို ရပ်ထားမှာဖြစ်ပြီး ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ပုံမှန်ကာကွယ်ဆေးထိုးအစီအစဉ်မှသာ အသက် (၉) လ နဲ့ (၁၈) လပြည့်ပြီး ကလေးငယ်များကို ဆက်လက် ထိုးပေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါကြောင့် အခုဒီဇင်ဘာလမှာ ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးကို ဦးစားပေးထိုးနှံသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

(၇) ကလေးတွေမှာ ဘယ်လိုရောဂါတွေရှိနေရင် ဆေးမထိုးသင့်ပါသလဲ။

အောက်မှာဖော်ပြထားတဲ့ ရောဂါ (သို့မဟုတ်) အခြေအနေတစ်မျိုးမျိုးရှိသူ ကလေးငယ်များကလွဲပြီး မည်သည့်ကလေးငယ်မဆို ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံနိုင်ပါတယ်။

<u>ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေး လုံးဝမထိုးရမယ့်သူများ</u>

(က) ယခုအသုံးပြုမယ့် ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ရောဂါကာကွယ်ဆေး (SA 14-14-2, Live JEV) ကို ယခင် အကြိမ် ထိုးနှံခဲ့စဉ်က ပြင်းထန်တဲ့နောက်ဆက်တွဲပြဿနာ (ဒါမှမဟုတ်) ပြင်းထန်တဲ့ ဓာတ်မတည့် ခြင်းတွေ ဖြစ်ပွားခဲ့ပါက မထိုးနှံပေးရပါ။ ကာကွယ်ဆေးမှာပါဝင်သော ပစ္စည်းတစ်မျိုးမျိုး (ဥပမာ - Gelatin, Gentamycin, Sucrose, Human Serum Albumin and Carbamide) နှင့် ပြင်းထန်သော ဓာတ်မတည့်ခြင်း ဖြစ်ဖူးသူများကို မထိုးပေးရပါ။

(ခ) မွေးရာပါ (သို့မဟုတ်) ရောဂါကြောင့်သော်လည်းကောင်း (သို့မဟုတ်) ဆေးဝါးကြောင့်သော် လည်းကောင်း ခုခံအားစနစ်ကျဆင်းခြင်း (သို့မဟုတ်) AIDS ရောဂါလက္ခဏာများရှိခြင်း

(ဂ) ကုသမှုခံယူပြီး ဆေးသောက်နေသော်လည်း အသည်းရောဂါ မကြာခဏဖြစ်နေသူများ

(ဃ) နာတာရှည်ရောဂါကို လတ်တလော ပြင်းပြင်းထန်ထန် ခံစားနေရသူများ

(င) ကိုယ်ဝန်ဆောင်များ

<u>ရက်ရွှေ့ဆိုင်းပြီး ထိုးပေးရမယ့်သူများ</u>

(က) လတ်တလော အပူကြီးပြီး ဖျားနေခြင်း

(ခ) လတ်တလော ကူးစက်ရောဂါ ဖြစ်ပွားနေခြင်း

(ဂ) တီဘီရောဂါဖြစ်ပွားနေပြီး ဆေးကုသမှု မခံရသေးခြင်း (ဒါမှမဟုတ်) တီဘီဆေး စသောက်နေတာ နှစ်လ မပြည့်သေးခြင်း

(ဃ) နား အလယ်ခန်း ရောင်ရမ်းနေခြင်း

(င) Prednisolone, Hydrocortisone စတဲ့ Steroids ဆေးများကို ပမာဏများစွာ သောက်သုံး/ ထိုးနှံ နေရခြင်း

ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေး မထိုးမီ ဆရာဝန်နှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးသင့်သော ကလေးငယ်များ

ဆေး/ပစ္စည်းတစ်ခုခုနဲ့ ဓာတ်မတည့်ခြင်းရှိတဲ့ ကလေးတွေ၊ တခြားရောဂါအခံတွေရှိတဲ့ ကလေးတွေ၊ ဆေးဝါးတွေ လတ်တလောမှာ သောက်သုံးနေရတဲ့ ကလေးတွေဆိုရင်တော့ လက်ရှိပြသနေတဲ့ဆရာဝန်နဲ့ ကြိုတင်တိုင်ပင်ပြီးမှ ထိုးနှံနိုင်ပါတယ်။

(၈) ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးထိုးပြီးနောက် ဘယ်လိုတုံ့ပြန်မှုတွေ ခံစားရတတ်ပါသလဲ။

ဖျားတာ၊ ပျို့အန်မူးဝေတာ၊ ကာကွယ်ဆေးထိုးတဲ့နေရာ ရောင်တာ၊ နီရဲတာ၊ နာတာ စတဲ့ မပြင်းထန်တဲ့ လက္ခဏာ တွေ့နိုင်ပါတယ်။ (၁) ရက် (၂) ရက်လောက်အတွင်းမှာ အလိုအလျောက် ပျောက်ကင်းသွားလေ့ ရှိပါတယ်။ ကာကွယ်ဆေးနဲ့မတည့်လို့ တုံ့ပြန်တဲ့ ပြင်းထန်လက္ခဏာမျိုးကိုတော့ ထိုးနှံပေးတဲ့ လူတစ်သန်းမှာ တစ်ယောက်အောက်သာ ဖြစ်တတ်ပါတယ်။

(၉) ဆေးမထိုးခင်နဲ့ ဆေးထိုးပြီးဆောင်ရန်၊ ရှောင်ရန်လေးတွေ ပြောပြပေးပါ။

ရက်ရွှေ့ဆိုင်းရမယ့်ကလေးများကို ရက်ရွှေ့ဆိုင်းပြီးမှ ထိုးနှံရပါမယ်။ ကာကွယ်ဆေးထိုးပြီးပါက ဆေးထိုးစုရပ်မှာ နာရီဝက်ခန့် စောင့်ဆိုင်းပြီး ကလေးအခြေအနေကို စောင့်ကြည့်ဖို့လိုပါတယ်။ ကလေးမှာ ပုံမှန်မဟုတ်တဲ့ ဘာလက္ခဏာပဲတွေ့တွေ့ ဆေးထိုးပေးတဲ့ ဆရာမကို ချက်ချင်းအကြောင်းကြားပါ။

ကလေးတွေ အစာတစ်ခုခုအရင်ကျွေးထားပြီးမှ ကာကွယ်ဆေးထိုးစုရပ်ကို စေလွှတ် သို့မဟုတ် ခေါ်ဆောင်လာသင့်ပါတယ်။ ကာကွယ်ဆေးထိုးပြီးတဲ့ ကလေးကိုတော့ ဂတ်စ်မပါတဲ့ အချိုရည် ဒါမှမဟုတ် ရေ တိုက်ကျွေးနိုင်ပါတယ်။ ရပ်ရွာလူထုနဲ့ ကျောင်းဆရာ၊ ဆရာမတွေ အနေနဲ့ကတော့ ကလေးတွေကို နေပူကျဲကျဲ အောက်မှာ အကြာကြီး တန်းစီစောင့်ဆိုင်းနေရတာမျိုး မဖြစ်အောင်လို့ ကူညီပေးစေလိုပါတယ်။ နေပူအောက်မှာ အကြာကြီး ရပ်စောင့်ပြီးမှ ဆေးထိုးရတဲ့ ကလေးတွေမှာ မူးဝေတာ ပိုဖြစ်နိုင်ပါတယ်။

(၁၀) ဘယ်အသက်အရွယ်တွေကို ကာကွယ်ဆေး ထိုးပေးသွားမှာလဲ။

အသက် (၉) လ အထက်ကနေ အသက် (၁၅) နှစ်အောက် ကလေးငယ်တွေအားလုံးကို ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေး ထိုးနှံပေးသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ နိုဝင်ဘာလနဲ့ ဒီဇင်ဘာလအတွင်း ဖော်ပြထားတဲ့ ရက်တွေမှာပါ။ ၂၀၁၈ ခုနှစ်၊ ဇန်နဝါရီလကစပြီး အသက် (၉) လ ပြည့်တဲ့ ကလေးတိုင်းကို လစဉ်ပုံမှန်ထိုးပေးမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

(၁၁) ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေးကို ကလေးရဲ့ ခန္ဓာကိုယ် ဘယ်နေရာမှာ ထိုးပေးမှာပါလဲ။

ကလေးရဲ့ ညာဖက်လက်မောင်းမှာ ထိုးနှံပေးသွားပါမယ်။

(၁၂) အစုလိုက် ကာကွယ်ဆေးထိုးအစီအစဉ်ကို ဘယ်နေရာတွေမှာ၊ ဘယ်အချိန် ပြုလုပ်သွားမှာလဲ။

ကျောင်းအခြေပြု ကာကွယ်ဆေးထိုးအစီအစဉ်ကို အစိုးရ၊ ပုဂ္ဂလိကနဲ့ ဘုန်းတော်ကြီးသင် စာသင်ကျောင်းများမှာ ပြုလုပ်သွားမှာဖြစ်ပြီး အသက် (၅) နှစ်မှ (၁၅) နှစ်အောက် ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားတွေကို ကာကွယ်ဆေး ထိုးနှံပေးသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။ လူထုအခြေပြု ကာကွယ်ဆေးထိုးအစီအစဉ်ကိုတော့ သက်ဆိုင်ရာ ရပ်ကွက်/ကျေးရွာမှာရှိတဲ့ ကာကွယ်ဆေးထိုးစုရပ်တွေမှာ ထိုးနှံပေးသွားမှာပါ။ အသက် (၉) လ ကနေ အသက် (၅) နှစ်အောက်ကလေးတွေ၊ ကျောင်းပြင်ပကလေးတွေနဲ့ ကျောင်းအခြေပြုအစီအစဉ်မှာ မထိုးလိုက်ရတဲ့ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားတွေကို လူထုအခြေပြုအစီအစဉ်မှာ ထိုးနှံပေးသွားမှာပါ။

(၁၃) ဘယ်နေ့၊ ဘယ်အချိန်တွေမှာ ထိုးပေးမှာလဲ။

အသက် (၅) နှစ်မှ (၁၅) နှစ်အောက် ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားတွေကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ (၁၅) ရက်ကနေ (၂၃) ရက်နေ့အထိ ထိုးနှံပေးသွားမှာပါ။ အသက် (၉) လ ကနေ အသက် (၅) နှစ်အောက် ကလေးတွေ၊ ကျောင်းပြင်ပကလေးတွေနဲ့ ကျောင်းအခြေပြုအစီအစဉ်မှာ မထိုးလိုက်ရတဲ့ ကျောင်းသူ/ကျောင်းသားတွေကို ၂၀၁၇ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလ (၁၁) ရက်နေ့ကနေ (၂၀) ရက်နေ့အတွင်းမှာ ထိုးနှံပေးသွားပါမယ်။ နေ့စဉ် မနက် (၈) နာရီကနေ ညနေ (၄) နာရီအတွင်း ထိုးနှံပေးသွားမှာဖြစ်ပါတယ်။

(၁၄) တောရွာတွေမှာရော ထိုးပေးမှာလား။ တစ်နိုင်ငံလုံးက ကလေးတွေကို ထိုးပေးမှာလား။

လှည်းနေလှေအောင်း မြင်းဖောင်းမကျန် တစ်နိုင်ငံလုံးအတိုင်းအတာနဲ့ ဂျပန်ဦးနှောက်ရောင်ကာကွယ်ဆေး ထိုးနှံပေးသွားပါမယ်။

(၁၅) ရပ်ကွက်ထဲ စာရင်းလာကောက်တုန်းက နာမည်မပေးလိုက်ရလို့ ဘယ်လိုလုပ်ရမလဲ။

နီးစပ်ရာ ကျန်းမာရေးဌာန၊ အုပ်ချုပ်ရေးရုံးတွေမှာ မေးပါ။ နာမည်စာရင်း ပေးပါ။ ဆေးမထိုးခင် (၃) ရက်က (၅) ရက်အလိုမှာ ဖိတ်ကြားလွှာ မရရင် စောစောကနေရာတွေမှာ သွားယူပါ။ ဆေးထိုးတဲ့နေ့တွေမှာ နီးစပ်ရာ စုရပ်မှာ သွားထိုးပါ။ ဖိတ်စာ မရရင် (သို့မဟုတ်) နာမည်စာရင်း မပေးမိရင် ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းကို ပြောပြပြီး ဆေးထိုးမှု ခံယူနိုင်ပါတယ်။

(၁၆) ကာကွယ်ဆေးထိုးအစီအစဉ်အကြောင်း ဘယ်မှာ စုံစမ်းလို့ ရနိုင်ပါသလဲ။

နီးစပ်ရာ ရပ်ကွက် (ဒါမှမဟုတ်) ကျေးလက်ကျန်းမာရေးဌာန၊ မြို့နယ်ကျန်းမာရေးဌာန၊ ဒေသန္တရ ကျန်းမာရေးဌာနနဲ့ အုပ်ချုပ်ရေးရုံးတွေမှာ မေးမြန်းစုံစမ်းနိုင်ပါတယ်။ ကာကွယ်ဆေးထိုးနှံရန် ဖိတ်ကြားလည်း မိဘ/အုပ်ထိန်းသူများကို ကျောင်းများမှတဆင့်သော်လည်းကောင်း၊ နေအိမ်များသို့သော်လည်းကောင်း ပေးပို့ ဖိတ်ကြားပေးသွားမှာ ဖြစ်ပါတယ်။

(၁၇) ခရီးသွားရင်ကော ရောက်တဲ့မြို့မှာ ထိုးလို့ရသလား။

ရပါတယ်။ ဖိတ်စာရပြီးသားဖြစ်ရင် ဖိတ်စာယူသွားပါ။ မရသေးရင်လည်း ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းကို ပြောပြပြီး ဆေးထိုးမှုခံယူပါ။

တိုးချဲ့ကာကွယ်ဆေးထိုးလုပ်ငန်း
ကျန်းမာရေးနှင့် အားကစားဝန်ကြီးဌာန